

[Helga Pedersen.]

loven aldrig været stærkt benyttet. Nu foreslår man en lov med henblik på, skal vi sige de bedre billeder, men siger det ikke udtrykkeligt i lovforslaget. Altså slæber beskyttelsen på en hoben mindre ledige produkter, der egentlig ikke fortjener beskyttelse ifølge bemærkningerne til lovforslaget.

Da lovforslaget er bygget over ophavsretslovforslaget, skal jeg ikke gå nærmere ind på det, men skal forbeholde mig i udvalget nærmere at drøfte, om en særlov er hensigtsmæssig på dette område.

Jeg skal hermed tilsige mit partis villige medvirken til en saglig behandling også af dette lovforslag.

Bøgholm: Jeg kan på mange måder slutte mig til ophavsmanden til det sidste indlæg, men jeg skal dog gøre nogle betragtninger også ud derover.

Lovgivningen om forfatter- og kunstnerret griber jo ind ikke blot på en lang række privatretlige områder, men langt ud over disse. Selve udgangspunktet er at sikre dem, der skaber værdier af en ikke-materiel karakter, at disse værdier ikke krænkes, selv om den materielle ejendomsret er gået tabt ved salg eller ved forældelse. Der tales her med et fransk udtryk om en *droit moral*. Det kan måske synes uheldigt, at der ikke er fundet noget dansk udtryk, men det er kun et led i hele den sproglige ligegyldighed, der alt for ofte præger dansk lovgivning. Denne ligegyldighed står i en stærk kontrast til den sproglige skaberkraft, der præger store dele af ældre lovgivning og giver litterær sproglig glæde ved læsningen, og som yderligere — og det er værd at tage med ind i billedet — letter forståelsen for det jævne folk. Love skrives jo ikke blot for domstolene, men også for de mange, der ikke ønsker at gøre bekendtskab med domstolene.

Denne *droit moral* er en værdiret, der ikke kan fortabes, og som ikke kan opgives. Den er i selve sin udformning et udtryk for, at det værdiskabende menneske, i lovforslaget kaldet ophavsmanden, frembringer en værdi, der ikke blot er af betydning for ham selv, men for selve den nationale kultur og dermed for det folk, han tilhører.

Det er i virkeligheden det centrale i

denne lovgivning set fra et teoretisk synspunkt, men det siger sig selv, at jo længere man fjerner sig fra centrum, jo svagere bliver dette synspunkt, og helt ude i periferien vil det naturligvis fortone sig. Men når den almindelige lovgivning om køb og salg ikke slår til over for kunstneriske frembringelser — jeg bruger her ordet i dets allervideste betydning — skyldes det netop dette forhold. Når staten bryder med en almindelig privatretlig betragtning, er det en naturlig følge af det statslige ansvar med hensyn til den nationale kulturarv. Vi er som folk ansvarlige for, at denne arv ikke bliver forringet gennem en kommercialisering, der ved f. eks. ensidigt at optrykke dele af litterære værker eller gennem omskrivning forvansker den litterære eller den etiske værdi. Med hensyn til H. C. Andersen har det været nødvendigt at gribe ind over for sådanne piratudgaver.

Det kan i mange tilfælde være nødvendigt at erstatte forældede ord eller udtryk med nutidsord og forkortelser, der kan synes naturlige, men det må ikke gå ud over meningen eller over den litterære, kunstneriske eller etiske værdi. Når en række salmer er omdigtet således, at selve meningen er blevet ændret, kan det næppe heller synes rimeligt set ud fra et *droit moral* synspunkt. Det må også stride mod *droit moral* synspunktet, når nye vers indføres i gamle, kendte salmer, hvor den, der har skrevet salmen, ikke længere er i stand til at udtale sig om det. Den samme beskyttelse mod en åndelig devaluering må gælde toneværker. Det må overhovedet være reglen på åndslevets område, at eftertiden ikke kan ændre ved synspunkter og værdier, og at selve formen ikke må forringes.

Jeg anser ikke blot dette for at være en naturlig kunstnerret — altså en individuel ret — men jeg mener, det også har betydning set ud fra et videre statsligt og folkeligt synspunkt. I bemærkningerne til lovforslaget, der er skrevet med megen omhu og dygtighed, hedder det, at le *droit moral*, altså værdiretten, omfatter — igen bruges franske udtryk — le *droit à la paternité*, altså anerkendelsen af det, det drejer sig om, at værket er kunstnerens, og le *droit au respect*, det vil sige en retsbeskyttelse mod misbrug. Jeg kender naturligvis godt det synspunkt, der også gør sig gældende i